

VILNIAUS UNIVERSITETO KOMUNIKACIJOS FAKULTETAS. 1995 m.

Audronė Glosienė

Adresas:

Saulėtekio al. 9

I rūmai, 206–207 kab.

Tel./Faks. 76 89 53

Faksas: 22 35 36, 61 34 73

e-mail kf@kf.vu.lt

- Jauniausias VU fakultetas, įkurtas 1991 metais.
- Vienintelė Lietuvoje komunikacijos ir informacijos specialistų aukštojo mokslo institucija.
- Rengia trijų sričių – informologijos, bibliotekininkystės ir žurnalistikos – specialistus.
- Mokosi 579 studentai: informologijos specialybės – 175, bibliotekininkystės – 157, žurnalistikos – 229; yra 18 doktorantų.
- Kasmet priima 120 naujų studentų: 50 – į bibliotekininkystę, 40 – į informologiją, 30 – į žurnalistiką.
- Yra 70 darbuotojų, iš jų: 3 profesoriai ir 22 docentai; 4 habilituoti mokslų daktarai ir 31 mokslų daktaras.

Įkūrimas. 1991 metais Vilniaus universitete bibliotekininkystės ir žurnalistikos specialybių pagrindu buvo įkurtas Komunikacijos fakultetas (KF). Iki tol šių sričių specialistai buvo rengiami Istorijos fakultete, tačiau jo tradiciškai susiklosčiusi struktūra nebeatitiko naujos šių specialybių sampratos, neskatino spartesnės bibliotekininkystės ir žurnalistikos raidos, jų moder-

nizavimo. Tuometinėse Žurnalistikos, Bibliotekininkystės ir Mokslinės informacijos katedrose atlikti knygos ir spaudos istorijos, knygų leidybos, poligrafijos ir knygų prekybos, bibliotekininkystės ir bibliografijos, žurnalistikos teorijos ir istorijos, informacijos teorijos ir informacijos sistemų tyrimai bei dėstomos disciplinos buvo priskiriami istorijos, pedagogikos, technikos ar ekonomikos mokslams. Aktyviai formuojantis savarankiškoms pažinimo sritims, kurių tyrinėjama problematika susijusi su informacijos gamyba, perdavimu ir naudojimu visuomenėje, tapo būtina ir nauja informacijos specialistų rengimo metodologija, naujas jų mokymo organizavimo būdas. Komunikacijos mokslams priskiriamos disciplinos, informaciniu požiūriu tiriančios socialinės komunikacijos procesus ir plėtojančios bendrąją komunikacijos ir informacijos teoriją. KF siekia ne tik atspindėti informacijos sąveiką visuomenėje, bet ir daryti jai įtaką, koncentruoti dėmesį į žinių vaidmenį visuomenėje, optimalius žinių organizavimo būdus, modeliuoti informacijos vartotojų poreikius.

Komunikacijos samprata. Tradiciškai komunikacija suprantama kaip informacijos, žinių perdavimas (lot. *communicatio* – pranešimas, bendravimas, keitimasis patyrimu, mintimis, išgyvenimais). Dabar pasaulyje aktualizuojasi gana bendra informacijos socialinės sąveikos, t. y. komunikacijos, problematika. Užsienio šalyse ji yra pripažinta kaip savarankiška mokslų kryptis ir pagal anglų–amerikiečių tradiciją vadinama *Information science*; *Library and Information Science*; *Communication and Information Science*; o vokiečių – *Informationswissenschaft*; *Kommunikations- und Informationswissenschaft*; *Publizistik- und Kommunikationswissenschaft*.

Informacijos sąveika realizuojama specifinėmis funkcijomis. Kai kurios iš jų plėtojantis visuomenei išsiskyrė iš kitų veiklos formų ir struktūrų ir dabar egzistuoja kaip savarankiškos: bibliotekos, knygų leidyba bei prekyba, archyvai, masinės komunikacijos priemonės, mokslinės, techninės, ekonominės ir kitos informacijos tarnybos. Susiformavo specialios mokslo disciplinos, tiriančios šias struktūras ir jų veiklą. Daugėja informacinės sąvei-

kos sričių, realizuojamų įvairiomis informacijos paslaugomis. Specifinei informacijos problematikos sferai taip pat priklauso masinės komunikacijos, viešosios nuomonės tyrimai ir organizacijų bei institucijų ryšiai su visuomene (PR). Daugiaaspektis ir sistemingas masinių ir specialių komunikacijų tyrimas daugelyje pasaulio šalių tampa prioritetiniu mokslo arealu. Informacijos technikos ir technologijos gamybos, naudojimo ir programinio aprūpinimo klausimus tiria informatika (Computer Science), tačiau į jos problemų lauką nepatenka socialiniai informacijos sąveikos aspektai.

KF misija, tikslai ir uždaviniai. Šiuolaikinei visuomenei informacijos ištekliai tokie pat svarbūs kaip energijos ir medžiagų. Informacija yra asmens, įstaigos, organizacijos ir valstybės sėkmingos raidos veiksnys. Nuo visų informacijos institucijų – visuomenės informavimo priemonių, bibliotekų, archyvų, informacijos paslaugų, kompiuterių ir informacijos technologijų firmų, viešosios nuomonės tyrėjų – integracijos ir bendradarbiavimo priklauso informacinės visuomenės ateitis. *Komunikacijos fakulteto misija – rengti specialistus, sugebančius organizuoti ir valdyti informaciją kultūros, mokslo, verslo, valdymo institucijose ir specialiose informacijos struktūrose, pateikti informaciją visuomenei, formuoti ir realizuoti informacijos politiką; atlikti komunikacijos ir informacijos mokslinius tyrimus.*

Pagrindiniai fakulteto uždaviniai yra:

- kurti ir realizuoti tarptautinius standartus ir tendencijas atitinkančias komunikacijos ir informacijos studijų programas;
- integruoti komunikacijos ir informacijos sričių mokslinius tyrimus;
- formuoti naują informacijos ir komunikacijos specialistų darbo rinkos sanklodą.

Komunikacijos fakulteto specialybės – bibliotekininkystė, informologija ir žurnalistika – apimančios specialių ir masinių komunikacijų sampratą, yra pakankamas fundamentinių komunikacijos ir informacijos tyrimų plėtotės, platesnio požiūrio į informacijos tarnybų, redakcijų, leidyklų, archyvų, muziejų, knygų

prekybos įstaigų, bibliotekų veiklos formavimo, profesinio mąstymo ir identiteto ugdymo pamatas.

Pagrindiniai 1995 m. įvykiai. Studijų planų reformos. Pava-sarį fakultetą baigė pirmoji bibliotekininkystės ir informologijos specialybių bakalaurų laida ir paskutiniai bibliotekininkystės ir bibliografijos specialybės diplomantai, įvykdę penkerių metų studijų programą. Baigėsi pradinis šių specialybių studijų planų reformos etapas. Pirmą kartą KF prasidėjo informologijos ir bibliotekininkystės specialybių magistro studijos.

Mokslo tiriamoji veikla. Už darbą "Mažosios Lietuvos knyga. Lietuviškos knygos raida 1547–1940 m." prof. Domas Kaunas pelnė Mažosios Lietuvos fondo (Kanada) dr. Vydūno premiją. 1995 m. pasirodė kolektyvinės monografijos "Teoriniai bibliotekininkystės pagrindai" antrasis leidimas, išėjo du "Knygotyros" mokslo darbų tomai ir antrasis "Informacijos mokslų" numeris. 1995 m. doktorantūrą baigė 3 doktorantai, priimti šeši. Disertacijų neginta.

Naujos organizacinės struktūros. 1995 m. fakultete įsteigti Mokslotyros ir Komunikacijos tyrimų centrai ir VU mokslo darbų kompiuterinio referavimo tarnyba. Prie fakulteto pradėjo veikti Atviros Lietuvos fondo Žurnalistikos centras. Šios organizacinės struktūros sumanytos kaip lankstūs, mobilūs darbo kolektyvai, padėsiantys fakulteto specialybių ir mokslinių tyrimų integracijai.

Tarptautiniai projektai. 1995 m. fakultetas laimėjo TEMPUS projektą *Informacijos menedžmento programa Lietuvai* (žr. R. Gudausko ir A. Glosienės straipsnį) ir ASSISTANCE projektą *Informacijos specialistų darbo rinkos tyrimas*. Bendro KF ir Amsterdamo universiteto Komunikacijos departamento projekto, finansuoto Europos Bendrijos ir ALF, *Lietuvos masinių komunikacijų demokratinės permainos* dalis buvo keturių savaitių intensyvūs kursai KF studentams. Juos vedė pasaulyje pripažinti komunika-

cijos teorijos ir politikos ekspertai prof. Denis McQuail, prof. Jan van Cuilenburg, dr. Paul Slaa ir dr. Peter Neijens; projekto koordinatorius – Jaap Shoufour.

Užsienio ryšiai. Tarptautinių ryšių plėtotė, bendradarbiavimas su užsienio šalių universitetais, keitimasis patyrimu ir idėjomis yra prioritetinga Komunikacijos fakulteto strategijos kryptis. Toliau vykdytos bendradarbiavimo sutartys su Krokuvos Jogailos universitetu (stažuotės, konferencijos), Lundo universitetu (seminarai, stažuotės, studijos), Prancūzijos suaugusiųjų švietimo asociacija (studijos), NORDINFO (seminarai dėstytojams). KF yra Europos bibliotekininkystės, informacijos ir dokumentacijos mokyklų asociacijos EUCLID, Tarptautinės dokumentacijos federacijos FID, ASSISTANCE, tarptautinės CDS/ISIS vartotojų asociacijos, Baltijos *media* tyrimų asociacijos, Europos žurnalistų mokymo asociacijos narys. Lundo universiteto Anglų kalbos katedros dėstytojai Bryan Mosey ir Anika Hill pavasarį ir rudenį vedė anglų kalbos kursus KF darbuotojams. Prof. Sharon Brooks (Ohajo universitetas, JAV) skaitė paskaitų ciklą apie reklamą, Stašu Kybartas (Čikagos menų koledžas) vadovavo kursui “TV montažas ir videomenas” žurnalistikos specialybės studentams, Amerikos nacionalinės medicinos bibliotekos komplektavimo skyriaus ekspertė Dalė Lukas skaitė paskaitų ciklą apie komplektavimo politiką bibliotekininkystės specialybės studentams. 1995 m. fakultetą aplankė daug garbingų svečių: Atviros visuomenės instituto Regioninių bibliotekų programų taryba (Peter Burnett, prof. Marianna Tax Choldin, prof. Christine Borgman, Jekaterina Genieva), Lundo universiteto rektorė prof. Boel Flodgren, šio universiteto Užsienio ryšių skyriaus ir Informatikos departamento vadovai, Varšuvos universiteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto vadovas prof. Marcin Drzewiecki ir dr. Jadwiga Woźniak, Britų bibliotekos Baltų ir slavų kolekcijų kuratorė Jannet Zmroczek, prof. Robert Pickard, Kalifornijos universiteto Komunikacijos departamento vadovas, ir dr. Steve Pasternack, New Mexico valstijos universiteto Žurnalistikos ir masinių komunikacijų departamento vadovas.

KF dėstytojai ir studentai 1995 m. vyko į užsienį studijuoti, skaityti paskaitų, pranešimų konferencijose ir seminaruose, atlikti mokslinių tyrimų, susitikti su kolegomis, pasidalinti žiniomis ir patirtimi. Doc. M. Lukošius skaitė pranešimą "Visuomenės informavimo priemonių elito formavimasis Lietuvoje 1989–1995 m." konferencijoje Bukarešto universitete, prof. D. Kaunas, doc. V. Stonienė, doc. D. Kastanauskaitė ir doc. A. Glosienė dalyvavo ir pristatė stendinį pranešimą tarptautinėje konferencijoje "Postkomunistinės Europos šalių bibliotekos tarptautiniame kontekste" Krokuvos Jogailos universitete, doc. L. Tapinas skaitė pranešimą Europos žurnalistų mokymo asociacijos konferencijoje Zalburge, doc. R. Gudauskas – EUCLID/FID konferencijoje Kopenhagoje. Asist. V. Krivickienė stažavosi Stokholmo universitete, doc. A. Glosienė ir asist. R. Petuchovaitė – Suomijoje, doc. O. Janonis, doc. J. Zinkevičienė, asist. A. Pacevičius – Krokuvos Jogailos universitete, asist. A. Vaišnys – Varšuvos universitete, asist. R. Petuchovaitė – Lundo universitete, doc. M. Lukošius ir asist. R. Juozapavičius – Oslo universitete, prof. D. Kaunas vyko į studijų keliones po Vokietiją, Kanadą ir JAV. Grupė KF darbuotojų dalyvavo seminare "Informacijos technologijų strategijos" Lundo universitete, doc. A. Nugaraitė, asist. D. Paršonis ir asist. V. Bartasevičius – seminare Misurio universitete, doc. M. Prokopčik – Europos Tarybos informacijos ir dokumentacijos centrų vadovų, doc. L. Tapinas – Europos Tarybos *Mass Media* komiteto posėdžiuose Strasbūre, doc. E. Macevičiūtė – mokslinėse konferencijose Bratislavoje, Torūnėje, doc. P. Abarius – Varšuvoje, Eupatorijoje. Šeši KF studentai vieną mėnesį Prancūzijoje mokėsi kompiuterinės leidybos; informologijos specialybės magistrantė R. Bražiūnaitė išvyko metų studijoms į Lundo universitetą.

1992–1994 m. fakultetas gavo finansinę UNESCO paramą bibliotekinių rengimų pagal "Nacionalinių bibliotekų resursų plėtros" projektą. Švedijos Lundo, Suomijos Oulu, Olandijos Amsterdamo universitetai atsiuntė kompiuterinės įrangos. Per ketverius veiklos metus KF iš užsienio partnerių bei įvairių fondų gavo paramos daugiau nei už 300 tūkst. JAV dolerių.

Nauja studentų priėmimo tvarka. Pirmą kartą į bibliotekininkystės specialybę surengtas atskiras stojamasis egzaminas – diagnostinis testas iš istorijos, literatūros ir informatikos. Jį sėkmingai išlaikė 53 pretendentai; po ketverių metų pertraukos bibliotekininkystės specialybės pirmame kurse studijuoja visas kontingentas. Konkursas į žurnalistikos specialybę tradiciškai buvo vienas didžiausių universitete; informologijos specialybė tampa vis populiareesnė: į vieną vietą pretendavo trys stojantieji.

Ryšiai su profesine aplinka. KF įstojo į Lietuvos informacijos verslo asociaciją. Gegužės mėnesį fakultete pirmą kartą organizuota Informacijos diena, kurioje dalyvavo informacijos darbuotojai praktikai. “Infobalt-95” mugėje firma Compservis padovanojo fakultetui programinę įrangą *Visual C++*. Lapkričio 20–27 d. organizuoti pirmieji kvalifikacijos kėlimo kursai mokslinių ir specialiųjų bibliotekų darbuotojams. Žurnalistų rengimo problemos svarstytos VU Senate ir šalies spaudoje.

Perspektyvos ir vizija. Komunikacijos ir informacijos problematika peržengia socialinių mokslų srities ribas; informacinės sąveikos tyrimo lauke integruojama ir konverguojama socialinių, humanitarinių, technikos bei kitų sričių žinija pretenduoja į savarankiškos *mokslo* srities statusą. *Mokymo* srityje fakulteto ateitis siejama su 1995 m. laimėto Europos Sąjungos TEMPUS projekto *Informacijos menedžmento programa Lietuvai* realizavimu. Informacinės veiklos perspektyvų negalima apriboti vien naujų informacijos technologijų kūrimu bei diegimu. Rengdamas naujo tipo informacijos ir komunikacijos specialistus, Komunikacijos fakultetas turi perspektyvą daryti įtakos informacijos industrijos, informacijos politikos ir informacijos infrastruktūros raidai.

Įteikta 1995 m. gruodžio mėn.